

Orígens i consolidació del catalanisme

1.- Es desvetlla una consciència nacional

La Renaixença

Romanticisme

Oda a la Pàtria de Carles

Aribau
(1833, identifica poble, llengua i pàtria)

Jocs florals,
1859

Romanticisme (XIX)

Arrels del passat
nacional
Folklore,
llengua
Llibertat nacional del
poble

La Cultura popular

Teatre, cant coral, premsa

2.- La renovació del catalanisme cultural: el Modernisme

Nacionalisme cultural

Feu els exercicis 1 i 2

Per ampliar extensament

Orígens i consolidació del catalanisme

3.- Els orígens del catalanisme polític (Segle XIX)

La lluita contra el centralisme i la uniformització : carlisme i federalisme

Federalisme

Valentí Almirall

Diari

"Lo catalanisme"

(1886)

Després de convocar el I Congrés catalanista crea el

Centre Català (1882)

II Congrés catalanista (1887)

1885 El Memorial de Greuges

UNIÓ CATALANISTA (1891)

1892 Les Bases de Manresa

El catalanisme conservador

Església catalanista
Josep Torres i Bages

"La Tradició Catalana" (1890)
(*"Catalunya serà cristiana o no serà"*)
La Veu de Montserrat (revista catòlica)

Lliga de Catalunya (Àngel Guimerà)

Missatge a la Regent, 1888 (reivindicacions autonòmiques)

Feu l'exercici 3

Per ampliar extensament

escissió

Orígens i consolidació del catalanisme

4.- L'impuls decisiu del catalanisme polític (Segle XX)

L'hegemonia dels conservadors (1901-1923)

La Lliga Regionalista (1901)

Burgèsia industrial

1905 Victòria electoral de la Lliga Regionalista

Enric Prat de la Riba,

"El nacionalisme català"

Assalt militar a Cu-Cut! I La Veu de Catalunya

1906 Llei de Jurisdiccions

Mancomunitat de Catalunya (1914-1925)

(a) Solidaritat Catalana

L'any 1918, campanya per l'autonomia de Francesc Cambó

(b) (èxit electoral,)

El catalanisme d'Esquerrres

Escissió de la Lliga

Partit Republicà Català (1917)

Acció catalana (1922)

Francesc Layret, Marcel·lí Domingo
I Lluís Companys

Jaume Bofill, Manuel Carrasco i Formiguera

Francesc Macià

1922 Creació d'Estat Català

ERC (1931-1936)

Lluita armada ("Conspiració de Prats de Molló" - 1926-)

Feu l'exercici 5 Per ampliar extensament

Què va facilitar el desvetllament d'una identitat col·lectiva catalana?

Fou l'esperit d'exaltació de la llibertat política i nacional dels pobles i la valoració de la llengua autòctona com una de les expressions més genuïnes d'un poble el que facilità el desvetllament d'una identitat col·lectiva catalana i l'adopció del català com a llengua literària, en comptes del castellà.

Quines són les bases ideològiques del Romanticisme?

Les bases ideològiques del Romanticisme que incidiren profundament en els representants de la Renaixença foren: l'exaltació de la llibertat política i nacional dels pobles, que com a individus col·lectius estan dotats de peculiaritats i diferències; la valoració del patrimoni popular i folklòric i, sobretot, de la llengua, com a elements diferencials d'una nació, i la recerca en el passat de les arrels nacionals, que s'idealitzen.

Modernisme i nacionalisme

La generació literària del Modernisme de final de segle havia deixat enrere el regionalisme renaixentista dialogant amb la cultura espanyola, per aspirar a tenir una cultura catalana, és a dir, una cultura nacional, amb Barcelona per capital, i per això s'havia difós un afany de contactes amb Europa, lligat a una ruptura de la dependència cultural respecte d'Espanya. Joan Maragall no veia una altra solució, per a Catalunya, que la d'europèitzar-se, "tallant més o menys lentament la corda que la lligava a la Morta". L'autonomia cultural no es podia aconseguir sense la política. Modernisme i nacionalisme anaven plegats.

Balcells, A., *Història del nacionalisme català*. Editat per la Generalitat de Catalunya. Barcelona, 1997.

Valentí Almirall

“Lo catalanisme”

“Lo sistema federatiu se basa en la varietat. Proclama l'autonomia de les diverses entitats que constitueixen la nació i les deixa en llibertat quasi complerta per organitzar-se...Per això, los que vivim en Catalunya, sabent que aquí tenim per a ser federals motius especialissims que no tenen les demés províncies, som catalanistes. Los catalans, per causes històriques i raons de caràcter, tenim molt esperit regionalista o provincialista; i com que aquest esperit és la base més sòlida per a la federació, l'alentem i el fomentem amb el nom de catalanisme.

Lo catalanisme, doncs, no és altra cosa que el federalisme positiu i pràctic aplicat a Catalunya...A Espanya hi ha dues tendències ben marcades i distintes: la tendència central o castellana, que ens porta a l'absorció, al predomini, a la imposició; la tendència de les regions del llevant, araneso-catalana, ens porta a l'expansió, a la llibertat, a l'autonomia.”

Article de Valentí Almirall al Diari Català, 22 de maig de 1881

" Lo que nosotros deseamos, Señor, es que en España se implante un sistema regional adecuado a las condiciones actuales de ella y parecido a alguno de los que se siguen en los gloriosísimos Imperios de Austria-Hungría y Alemania, y en el Reino Unido de la Gran Bretaña, sistema ya seguido en España en los días de nuestra grandeza.

"Lo deseamos no sólo para Cataluña, sino para todas las provincias de España ; y si en nombre de Cataluña hablamos, es porque somos catalanes y porque en estos momentos sentimos como nunca los males que el centralismo nos causa.

"Señor . se nos arrebató nuestro sistema administrativo, que hoy encuentran bueno e imitan naciones cultas de Europa, para ser substituido, primero por el sistema castellano, y hoy por una copia imperfecta y viciosa del sistema francés.

"No podemos usar nuestra lengua más que en nuestros hogares y en conversaciones familiares : desterrada de las escuelas, lo ha sido mas tarde de la contratación pública y también de los tribunales, en los cuales muchas veces, y por muy ilustrados que sean, ni los jueces entienden a los testigos y procesados, ni éstos entienden a los jueces.

" Y como si todo esto no fuera bastante, hace tiempo que viene amenazándose, y hoy se intenta con empeño destruir, o cuando menos adulterar, nuestro derecho civil, base indeleble de la robusta y moral organización de la familia catalana y de nuestra propiedad, que va aumentando y creciendo a medida que unas generaciones suceden a otras generaciones. A fuerza de trabajo y privaciones sin cuento, nuestros industriales han creado una industria española que en cuarenta años ha progresado y alcanzado altísimo nivel. Esta industria viene siendo atacada de raíz de algunos años a esta parte, y últimamente lo ha sido y lo es por medio del tratado con Francia y del proyecto de modus vivendi con Inglaterra.

Bases de Manresa, 1892

Bases per a la Constitució Regional Catalana

Idees principals

Base segona. En la part dogmàtica de la Constitució Regional Catalana es mantindrà el temperament expansiu de la nostra legislació antiga (...).

Base tercera. La llengua catalana serà l'única que, amb caràcter oficial, podrà usar-se a Catalunya i en les relacions d'aquesta regió amb el Poder central.

Base quarta. Sols els catalans, ja ho siguin de naixença, ja per virtut de naturalització, podran desempeñar a Catalunya càrrecs públics (...).

Base sisena. Catalunya serà l'única sobirana de son govern interior. Per lo tant, dictarà lliurement ses lleis orgàniques; cuidarà de sa legislació civil, penal, mercantil, administrativa i processal; de l'establiment i percepció d'impostos; de l'encunyació de moneda (...).

Base setena. El Poder legislatiu Regional radicarà en les Corts Catalanes, que deuran reunir-se tots els anys en època determinada i en lloc diferent. Les Corts es formaran per sufragi de tots els caps de casa agrupats en classes fundades en el treball manual, en la capacitat o en les carreres professionals i en la propietat, indústria i comerç, mitjançant la corresponent organització gremial en el que possible sigui.

Més informació

Bases de Manresa

Nom amb què és conegut el document ***Bases per a la Constitució Regional Catalana***, presentades com a projecte per una ponència de la Unió Catalanista davant el consell de representants de les associacions catalanistes, reunits en assemblea a Manresa els dies 25-27 de març de 1892. Era president de la Unió Lluís Domènech i Montaner, i secretari Enric Prat de la Riba, els quals ho foren també de l'assemblea. En conjunt, les Bases eren inspirades **vagament en la fórmula federalista**, amb importants concessions al vell règim de Catalunya, que preconitzaven, en realitat, **un regionalisme tradicionalista i corporatiu**. El poder central s'havia d'organitzar sota el concepte de separació de les funcions legislativa, executiva i judicial, però residint el poder legislatiu central en el rei o cap d'estat i en una assemblea de representants regionals. El poder executiu havia d'ésser format per cinc ministeris o secretaries, i el poder judicial suprem havia d'ésser un tribunal suprem regional, que podria exigir la responsabilitat als funcionaris del poder executiu. Les Bases dedicades al poder regional eren força genèriques, però, en tot cas, **la legislació antiga havia d'ésser mantinguda**, desenvolupada i reformada: **la llengua catalana havia d'ésser l'única oficial a Catalunya i en les relacions entre aquesta i el poder central; a Catalunya només els catalans podien exercir càrrecs públics; la divisió territorial era basada en la comarca natural i el municipi. Catalunya havia d'ésser l'única sobirana del seu govern interior**. L'organització política de Catalunya havia de consistir en unes corts, que s'havien de reunir cada any, en llocs diferents, i havien d'ésser formades per **sufragi de tots els caps de casa agrupats en classes fonamentades en el treball, en la capacitat i en la propietat, la indústria i el comerç**. Les corts havien de nomenar cinc o set alts funcionaris que havien d'exercir el poder executiu de l'administració regional. Hom havia de **restablir l'antiga audiència de Catalunya**, on s'havien de pronunciar en darrera instància tota mena de plets i causes.

Enric Prat de la Riba

“La nacionalitat catalana”

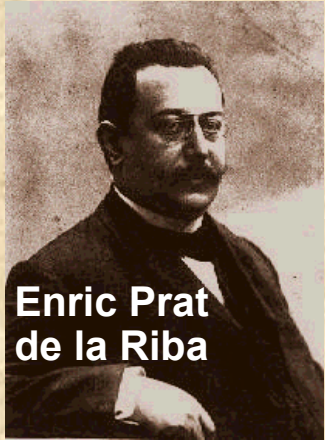
“A cada nació un Estat: aquesta és la fórmula sintètica del nacionalisme polític, aquest és el fet jurídic que ha de correspondre al fet social de la nacionalitat. (...)

Conseqüència de tota la doctrina aquí exposada és la reivindicació d'un Estat català, en unió federativa amb els Estats de les altres nacionalitats d'Espanya. (...)

Aquests dos fets primaris, fonamentals: el de la personalitat nacional de Catalunya, i el de la unitat d'Espanya, enfortits per dues lleis correlatives: la de la llibertat, que implica l'autonomia i l'espontaneïtat socials, la de la universalitat que porta a la constitució de potències mundials, es resolen en una fórmula d'harmonia que és la Federació Espanyola.

**Prat de la Riba, E.,
La nacionalitat catalana (1906)**

La Mancomunitat de Catalunya (1914-1925)

Aprovada l'any 1912 per Canalejas

Agrupació de les quatre diputacions de Catalunya

Enric Prat de la Riba en fou el primer president (1914-1917)
El seguí Josep Puig i Cadafalch (1917-1924)

Abolida el 1925 per Primo de Rivera

La Mancomunitat

Institucions

-Presidència
- Govern
-Assemblea General

L'obra

Construcció d'infraestructures (Xarxa viària,
telefonía..)

Assistència social (Casa de la
maternitat...)

Obra cultural

Reforma
Educativa

Normalització lingüística
(català, Institut Estudis catalans)
Biblioteca Nacional de Catalunya
Servei de Conservació i Catalogació de
Monuments
Inversió en investigació

La qüestió del català

Escola d'Estiu per a mestres, Escola Industrial, infermeres,
Bells Oficis, Biblioteconomia etc.
Modernització i dignificació de l'escola

Francesc Macià

La nació catalana és un poble sotmès contra la seva voluntat. Vençut en 1714 per la força dels exèrcits espanyol i francès, deixà d'existir com a Estat. Fa més de cinquanta anys que reclama al dominador la llibertat de constituir-se en Estat. Però els governs d'Espanya, tant si escolten com si no, continuen mantenint Catalunya esclava.

Per deslliurar Catalunya, les raons no serveixen de res; s'ha de crear un exèrcit. (...) És l'enemic mateix que ens obliga; és la història d'Espanya que ens diu que la llibertat de llurs pobles oprimits s'aconsegueix únicament per la violència; és la sordesa, la negativa contínua, el mal voler, l'esperit dominador, en fi, dels espanyols que els priva de concebre el món d'altra manera que com un conjunt de pobles dominadors i pobles dominats.

El concepte de Llibertat i de Justícia per atots els pobles de la terra, que és en la ment i en la voluntat dels catalans, no existeix entre els espanyols. (...)

exercicis

Doc. 2 (Oda a la Pàtria)

**Primer poema en identificar Pàtria i llengua (segons els ideals romàntics)
Afirmant l'existència d'una identitat col·lectiva diferenciada**

Doc. 3 (Rubió i Ors)

Reivindicació d'una llengua catalana literària i amb prestigi social

Situats en l'època de la
Renaixença

Doc. 7

(Fontana)

**Critica l'arcaïsmes i l'elitisme del moviment de la
Renaixença**

Allunyada de la cultura popular

Es tractava d'assimilar la tradició popular, amb la creació d'una cultura autòctona en català com a base per a fer renéixer una consciència nacional

El teatre, el cant coral i la premsa acosten la cultura elitista (Renaixença) i la cultura popular

exercicis

Doc. 13
(Modernisme)

El Modernisme generà un nacionalisme cultural

Es considerava cultura catalana, autòctona i diferenciada de la resta de la península.

Justificació de Catalunya com a nació

Concepció utilitzada pel federalisme i el catalanisme de finals del segle XIX i començaments del segle XX.

exercicis

Doc. 16 (“Lo catalanisme”)

Valentí Almirall hi estableix les **bases ideològiques del catalanisme**

Associant **federalisme i catalanisme**

No separatista sinó més aviat **regionalista**, defensor del **particularisme** de Catalunya (elements diferenciadors de la resta d'Espanya) com a base del **catalanisme**,

Catalanista i federalista de la dècada dels 80
Fundador del Centre Català (1882) i del Diari Català (1879-1881)
Publicà l'obra: “Lo catalanisme” (1886)

exercicis

“El Memorial de Greuges”

Primera actuació conjunta de la burgesia catalana en el marc d'una política catalanista

Defensa del **sistema administratiu català**, contra la uniformització espanyola

Defensa del **Dret Civil català**

Demanda de **proteccionisme**

Defensa de la **llengua catalana**

Manifest impulsat per Valentí Almirall a través del Centre Català, lliurat a Alfons XII l'any 1885.

exercicis

Bases de Manresa

Nom amb què és conegut el document *Bases per a la Constitució Regional Catalana*, presentades com a projecte per una ponència de la Unió Catalanista davant el consell de representants de les associacions catalanistes, reunits en assemblea a Manresa els dies 25-27 de març de 1892. Era president de la Unió Lluís Domènech i Montaner, i secretari Enric Prat de la Riba, els quals ho foren també de l'assemblea.

“Les Bases de Manresa”

la **legislació antiga** havia d'ésser mantinguda

la **llengua catalana** havia d'ésser **l'única oficial**

a Catalunya només els **catalans** podien exercir **càrrecs públics**

la divisió territorial era basada en la **comarca natural**

Catalunya havia d'ésser l'única **sobirana** del seu govern interior

(Legislació, impostos, moneda)

sufragi de tots els **caps de casa** agrupats en classes fonamentades en el treball, en la capacitat i en la propietat, la indústria i el comerç

En conjunt, les Bases eren inspirades **vagament en la fórmula federalista**, amb importants concessions al vell règim de Catalunya, que preconitzaven, en realitat, **un regionalisme tradicionalista i corporatiu**.

AL FRONTÓN CONDAL

- ¿Qué se celebra aquí, que hay tanta gente?
- El Banquet de la Victoria.
- ¿De la victoria? Ah, vaya, serán paisanos.

El catalanisme regionalista no se satisfà amb un senzill canvi de govern ni d'institucions, sinó que aspira a molt més. El sentiment catalanista ens diu que l'organització actual de l'Estat espanyol, siguin les que siguin la forma del seu govern i les institucions que el regeixin, no permetrà mai a les regions en general i a Catalunya en particular recobrar el lloc a què el deure les crida en el concert dels pobles avançats i aspira a destruir aquella organització suplint-la per una altra que es basi en fonaments no sols distints sinó oposats als que avui la sostenen [...]. Els greuges que hem rebut constantment i que ens estan amenaçant encara són la legitimació més completa del nostre catalanisme. Són aqueixos de tal naturalesa que ens autoritzarien fins i tot a proclamar la separació. Però no volem anar més enllà mentre no se'ns posi en situació de no tenir altra sortida. El nostre ideal és que Catalunya visqui agermanada amb totes les restants regions de la Península. El catalanisme regionalista no aspira a més que a rompre les lligadures de la uniformitat, substituint-les pels llaços de la unió.

Valentí Almirall, *Lo catalanisme*, 1886

“A cada nació un Estat: aquesta és la fórmula sintètica del nacionalisme polític, aquest és el fet jurídic que ha de correspondre al fet social de la nacionalitat. (...)Conseqüència de tota la doctrina aquí exposada és la reivindicació d'un Estat català, en unió federativa amb els Estats de les altres nacionalitats d'Espanya. (...)Aquests dos fets primaris, fonamentals: el de la personalitat nacional de Catalunya, i el de la unitat d'Espanya, enfortits per dues lleis correlatives: la de la llibertat, que implica l'autonomia i l'espontaneïtat socials, la de la universalitat que porta a la constitució de potències mundials, es resolen en una fórmula d'harmonia que és la Federació Espanyola.

Prat de la Riba, E.,
La nacionalitat catalana (1906)

“La nació catalana és un poblesotmès contra la seva voluntat. Vençut en 1714 per la força dels exèrcits espanyol i francès, deixà d'existir com a Estat. Fa més de cinquanta anys que reclama al dominador la llibertat de constituir-se en Estat. Però els governs d'Espanya, tant si escolten com si no, continuen mantenint Catalunya esclava. Per deslliurar Catalunya, les raons no serveixen de res; s'ha de crear un exèrcit. (...) És l'enemic mateix que ens obliga; és la història d'Espanya que ens diu que la llibertat de llurs pobles oprimits s'aconsegueix únicament per la violència; és la sordesa, la negativa contínua, el mal voler, l'esperit dominador, en fi, dels espanyols que els priva de concebre el món d'altra manera que com un conjunt de pobles dominadors i pobles dominats. El concepte de Llibertat i de Justícia per atots els pobles de la terra, que és en la ment i en la voluntat dels catalans, no existeix entre els espanyols. (...)”

Macià, F., article a *l'Estat Català*, num. 1, 15-XI-1922